

Sygn. akt II Ca 747/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski (spr.)
Sędziowie	SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSO Renata Lech
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa K. S.

przeciwko M. v. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 27 sierpnia 2015 roku, sygn. akt I C 519/14

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że powództwo oddala oraz w punkcie trzecim sentencji w ten sposób, że nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanej a nadto nie obciąża powoda kosztami postępowania odwoławczego na rzecz pozwanej.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSO Renata Lech

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 747/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2015 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie po rozpoznaniu sprawy z powództwa K. S. przeciwko M. V. S. o zapłatę

1. zasądził od pozwanej M. V. S. na rzecz powoda K. S. kwotę 10.031,04 zł wraz z odsetkami w wysokości określonej w ustawie od dnia 8 maja 2015 r. do dnia zapłaty;

2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądził od pozwanej M. V. S. na rzecz powoda K. S. kwotę 469,00 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 11 czerwca 2012 r. w sprawie II Ca 261/12 na skutek apelacji M. V. S. zmieniony został wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 21 lutego 2012 r. III RC 466/11 w ten sposób, że termin wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego K. S. wobec M. V. S. ostatni raz ustalonego wyrokiem Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie III RC 610/01 na kwotę 25% miesięcznego wynagrodzenia nie mniej niż 400 zł miesięcznie przesunął na dzień 1 grudnia 2008 r. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu orzeczenia wskazał wówczas, że pozwana ukończyła drugi kierunek studiów na kierunku archeologia w listopadzie 2008 r., zaś od listopada 2010 r. pracuje i uzyskuje własne dochody.

W sprawie tej pozwana była reprezentowana przez swoją matkę I. S..

Na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie III RC 610/01 prowadzona była egzekucja alimentów na rzecz pozwanej M. V. S. przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Bełchatowie T. H. w sprawie (...).

Postępowanie egzekucyjne w zakresie alimentów bieżących zostało wydane przez komornika sądowego T. H. w dniu 24 lipca 2012 r. na wniosek wierzycielki. Alimenty zaległe są nadal egzekwowane.

Od 8 listopada 2010 r. pozwana M. V. S. pracuje w (...) Bank (...) S.A. Średnie wynagrodzenie netto pozwanej w okresie od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2011 wynosiło 2.137,46 zł.

W okresie od listopada 2010 r. do lipca 2012 r. z emerytury powoda K. S. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przekazał komornikowi sądowemu T. H. z zajęcia na rzecz pozwanej M. V. S. łącznie kwotę 9.288 zł.

Pozwana M. V. S. ma 32 lata. Z zawodu jest specjalistą do spraw (...).

Odpis pozwu w sprawie został doręczony pozwanej dnia 8 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo zasługuje w części na uwzględnienie.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowi art. 410 §2 kodeksu cywilnego statuujący świadczenie nienależne.

Zgodnie z dyspozycją wskazanego przepisu świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Do wskazanego świadczenia nienależnego zastosowanie mają ponadto przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405-409 k.c), gdyż instytucja świadczenia nienależnego stanowi postać bezpodstawnego wzbogacenia.

Z zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że pozwana już w toku sprawy III RC 466/11 winna liczyć się z obowiązkiem wstrzymania egzekucji alimentów bieżących wobec dłużnika K. S., chociażby z uwagi na fakt, iż od listopada 2010 r. podjęła pracę zarobkową i stała się samodzielna finansowo. Od doręczenia jej pozwu w sprawie III RC 466/11 należało stwierdzić, że pozwana winna wstrzymać prowadzenie dalszej egzekucji w zakresie bieżących alimentów np. wnosząc o zawieszenie w tym zakresie postępowania egzekucyjnego do czasu rozpoznania i prawomocnego rozstrzygnięcia w zakresie wniesionego powództwa o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego. Nie można uznać w ocenie Sądu, że pozwana pozostawała w błędnym przekonaniu, że istnieje prawny obowiązek

dalszego świadczenia alimentów bieżących przez powoda, w szczególności że nie pozostawała w żadnym kontakcie z zobowiązanym do alimentów, przez co powód jako zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych nie posiadał żadnej wiedzy w zakresie podstaw i daty wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego.

Z zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że do 24 lipca 2012 r. prowadzone było postępowanie egzekucyjne przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Belchatowie T. H. w sprawie (...), w toku którego egzekwowane były świadczenia alimentacyjne na rzecz M. V. S. w wysokości 25% miesięcznego wynagrodzenia nie mniej niż 400 zł miesięcznie. Niewątpliwie jest, że w tym zakresie istniała podstawa prawna w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 22 grudnia 2003 r. w sprawie III RC 610/01, jednakże wskutek wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 11 czerwca 2012 r. w sprawie II Ca 261/12 z dniem 1 grudnia 2008 r. podstawa ta odpadła.

Jak wynika z treści art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Natomiast w myśl art. 410 k.c. przepisy dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego, które zachodzi jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Z tych względów Sąd uznał, że raty alimentacyjne w zakresie bieżących alimentów za miesiące od listopada 2008 r. do lipca 2012 r. były świadczeniem nienależnym pozwanej.

Przepisy kodeksu cywilnego przewidują sytuacje, w których świadczenie nienależne nie podlega zwrotowi. Zgodnie z art. 411 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia:

- 1) jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej;
- 2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego;
- 3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu;
- 4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Ponadto w myśl art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Pozwana w trakcie rozprawy nie podnosiła żadnych okoliczności świadczących o zużyciu lub utracie uzyskanej korzyści w postaci pobranych nienależnie rat alimentacyjnych. Należy także wskazać, że nawet gdyby podnosiła takie okoliczności to i tak należy przyjąć, że w świetle okoliczności sprawy winna liczyć się z obowiązkiem zwrotu nienależnie pobranych rat alimentacyjnych po 14 maja 2013 r. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1967 r. w sprawie III PZP 42/66, opubl. OSNCP 1967, z. 7-8, poz. 124).

Jednakże biorąc pod uwagę fakt, iż mamy do czynienia ze świadczeniem alimentacyjnym oceny wymagało, czy spełnione nienależne świadczenie czyni zadość zasadom współżycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.c.).

Zasady współżycia społecznego wyrażają ideę słuszności w prawie oraz odwołują się do powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. Ogólnie rzecz ujmując można powiedzieć, że przez zasady współżycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania. Odmowa uwzględnienia żądania zwrotu nienależnego świadczenia musi więc być wsparta odpowiednią aprobatą moralną. Chodzi o nakaz przychylności w stosunku do podmiotu zobowiązanego czy też troski o jego przyszłość (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2004 r. w sprawie V CK 220/03, opubl. OSNC 2005 r. Nr 3, poz. 49, str. 59).

Czynią zadość zasadom współżycia społecznego także tzw. świadczenia quasi-alimentacyjne oraz związane ze stosunkiem pracy. Nie podlega np. zwrotowi świadczenie spełnione przez zamożną osobę na rzecz starej i ubogiej krewnej w błędnym przekonaniu, że istnieje prawny obowiązek takiego świadczenia (J. Pietrzykowski, w: Komentarz 1972, t. 2, s. 974-975) ani świadczenie rodziców, którzy pomagali swojemu synowi i synowej w budowie domu, jeżeli postępowali tak dobrowolnie, z poczucia obowiązku moralnego, a nie w celu uzyskania odpowiedniej zapłaty lub innego świadczenia wzajemnego (wyr. SN z 10.2.1998 r., II CKN 601/97, niepubl.). Jest też zgodne z zasadami współżycia społecznego udzielenie przez zakład pracy pomocy swojemu pracownikowi, który podczas wykonywania obowiązków pracowniczych został bezprawnie pozbawiony wolności przez funkcjonariuszy obcego państwa (wyr. SN z 18.3.1981 r., IV PR 59/81, OSNC 1981, Nr 9, poz. 179). W tym kontekście dokonując wykładni pojęcia wskazanego w art. 411 pkt 2 k.c. na gruncie rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że świadczenie alimentacyjne od listopada 2010 r. z całą pewnością nie czyniło zadość zasadom współżycia społecznego, albowiem pozwana podjęła zatrudnienie i stała się osobą niezależnie finansowo. W ocenie Sądu pozwana nadużyła swojego prawa podmiotowego kontynuując egzekucję alimentów po tym jak podjęła pracę zarobkową, a takie działanie uprawnionej nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony (art. 5 k.c.). W orzecznictwie sądowym ugruntowany jest pogląd, że nie można poprzez powołanie się na instytucję z art. 5 k.c. korygować własnych zaniedbań w dochodzeniu roszczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2010 r. I CSK 147/2010, opubl. LEX nr 818558). Zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie (por. teza 2 wyroku Sadu Apelacyjnego w Poznaniu w sprawie I ACa 578/10 opubl. LEX 756672). Tymczasem całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy świadczą, że pozwana mimo ukończenia dwóch kierunków studiów i posiadania wyuczonych zawodów, mimo podjęcia zatrudnienia i uzyskiwania dochodów nie wstrzymała dalszej egzekucji alimentów bieżących i nadal je pobierała mimo obiektywnych okoliczności świadczących o wygaśnięciu obowiązku alimentacyjnego. Podkreślić należy, że pozwana jest osobą wykształconą i winna sama również brać pod uwagę takie okoliczności.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności Sąd uznał, że świadczenia alimentacyjne pobierane przez M. V. S. od 8 listopada 2010 r. do 24 lipca 2012 r. w łącznej wysokości 9.288 zł były świadczeniem nienależnym, które nie czyniło zadość zasadom współżycia społecznego.

Z egzekucją tej kwoty wiązała się opłata egzekucyjna w wysokości 8%, co daje kwotę 743,04 zł (9.288 zł x 8%), którą w ocenie Sądu również należy wziąć pod uwagę przy rozpoznaniu żądania powoda, przyjmując że podstawą prawną tego roszczenia był art. 415 k.c. Pozwana z winy swojej doprowadziła do powstania w sprawie egzekucyjnej dodatkowych kosztów związanych z egzekucją nienależnego świadczenia.

Z tych wszystkich względów powództwo w tej części zasługiwało na uwzględnienie, zaś w pozostałym zakresie podlegało oddaleniu jako niezasadne.

Z uwagi, że zwrot nienależnego świadczenia jest świadczeniem bezterminowym jego wymagalność wynika z treści art. 455 k.c. zgodnie, z którym jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Z uwagi, że powód nie wzywał pozwanej do zwrotu nienależnego świadczenia jego wymagalność Sąd określił na dzień 8 maja 2015 r., a więc dzień w którym pozwana otrzymała odpis pozwu i mogła zapoznać się ze stanowiskiem powoda.

O kosztach Sąd rozstrzygnął na postawie art. 100 k.p.c. Powód wygrał roszczenie w 32%, zatem należy mu się w takim zakresie zwrot poniesionych kosztów procesu, na które składa się uiszczona opłata sądowa od pozwu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zarzucając mu naruszenie:

1. art. 410 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, iż kwota zasądzona przez Sąd tytułem zwrotu alimentów była świadczeniem nienależnym od 8 listopada 2010 r. do lipca 2012 roku, pomimo iż powód spełniając

je, był zobowiązany do jego spełnienia i dopiero prawomocny Wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie II Ca 261/12 z dnia 11 czerwca 2012 stwierdził ustanie obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanej;

2. art. 409 k.c. poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie żądanego roszczenia, pomimo iż w toku postępowania pozwana udowodniła, że uzyskaną od powoda korzyść zużyła w całości w taki sposób, że nie jest już wzbogacona, a używając ją nie liczyła się z obowiązkiem zwrotu, bowiem otrzymywała ją na mocy prawomocnego wyroku, wobec czego obowiązek zwrotu pobranych przez nią świadczeń wygasł;

3. art. 411 pkt 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie zwrotu świadczeń alimentacyjnych, których spełnienie czyniło zadość zasadom współżycia społecznego.

bowiem pozwana wykorzystywała alimenty zgodnie z ich przeznaczeniem, czyli przeznaczając je na środki niezbędne do życia i rozwoju.

4. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, jednostronnej i niepełnej oceny przez Sąd I instancji zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego poprzez :

- niedanie wiary zeznaniom pozwanej, iż nie jest już wzbogacona kwotą w żądanej przez powoda wysokości, a środki uzyskane z alimentów zużyła w całości w taki sposób, że nie była wzbogacona, natomiast używając je nie liczyła się z obowiązkiem zwrotu, bowiem otrzymywała je na mocy prawomocnego wyroku, natomiast po wydaniu przez Sąd Okręgowy prawomocnego wyroku stwierdzającego wobec niej wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego, zaprzestała egzekucji bieżących alimentów nie chcąc pobierać nienależnych już jej alimentów;

- uznanie przez Sąd, iż wyegzekwowane przez pozwaną świadczenie do lipca 2012 r. było świadczeniem nienależnym, pomimo iż jak wynika z przedłożonego przez powoda zaświadczenia o dokonanych wpłatach z akt (...), jeszcze w 2014 r. egzekwowano od powoda zaległe alimenty, pomimo iż bieżące alimenty nie były egzekwowane przez pozwaną od lipca 2012 r.

Pozwana w postępowaniu apelacyjnym, na podstawie art. 117 § 2 k.c. w zw. z art. 118 k.c, dodatkowo podnosiła zarzut przedawnienia co do części roszczenia, tj. co do zasądzonych do zwrotu rat alimentacyjnych za okres od listopada 2010 roku do października 2011 roku.

Wskazując na powyższe, wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za I i II instancję,

ewentualnie o:

1. uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji;
2. zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanej jest uzasadniona i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa.

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji oparte jest na założeniu, że w spornym okresie tj. od dnia 8 listopada 2010 roku do dnia 24 lipca 2012 roku ściągnięte zostało od powoda na rzecz pozwanej świadczenie alimentacyjne, które ma przymiot nienależnego w rozumieniu art. 410 § 2 kc. Jest ono błędne i nie znajduje oparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym oraz w przepisach prawa.

Zgodnie z treścią w/w przepisu świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zmierzony cel

świadczenia nie został osiągnięty, albo czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W judykaturze ugruntowane jest zapatrywanie, że nie jest nienależnym świadczeniem świadczenie, które zostało spełnione na podstawie prawomocnego orzeczenia sądowego. Przypadek, że podstawa świadczenia odpadła zachodzi wówczas, gdy wykonanie świadczenia nastąpiło na podstawie orzeczenia, które było nieprawomocne następnie zostało uchylone przez wyższą instancję w drodze zwykłego środka odwoławczego, bądź też w wyniku wznowienia postępowania prawomocnie zakończonego lub w drodze skargi kasacyjnej. Innymi słowy przypadek ten nie zachodzi w szczególności wówczas, gdy źródłem zobowiązania jest nieprawomocne orzeczenie opatrzone w rygor natychmiastowej wykonalności (por. np. Kodeks cywilny. Komentarz. 2. księga trzecia. zobowiązania, W. Prawnicze, W-wa 1972 pod red. Fr. Błachuty, t.3 do art. 410 str. 969 i 970, Kodeks Cywilny. Komentarz. 2 wydanie, pod red. E. Gniewek, W. C. H. Beck, W-wa 2006 t. III do art. 410 kc, str. 647 i przywołane tamże orzecznictwo SN).

Takie rozumowanie powołanego przepisu - jak wynika z odpowiedzi na apelację z dnia 23 października 2015r. - jest znane pełnomocnikowi powoda. W piśmie tym został przytoczony wyrok SN z 5 grudnia 2013r. wydany w sprawie III P 40/13.

W orzeczeniu tym wyrażono pogląd, że strona, która otrzymała korzyść majątkową po uzyskaniu informacji o przyjęciu do rozpoznania skargi kasacyjnej wywiezionej przez stronę przeciwną winna liczyć się z obowiązkiem zwrotu tej korzyści w razie uchylecia tego wyroku.

Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika, że powinność wcześniejszego przewidywania obowiązku zwrotu świadczenia uzyskanego na podstawie prawomocnego wyroku może zachodzić jedynie w wyjątkowych okolicznościach, których znaczenie sąd orzekający ocenia w płaszczyźnie całokształtu stanu faktycznego danej strony przy uwzględnieniu sytuacji i pozycji obu stron oraz charakteru świadczenia. Wbrew twierdzeniom autora pozwu takie szczególne okoliczności nie zachodziły w niniejszej sprawie. Świadczenie pobrane przez pozwaną miało postać alimentacyjnego. Powód zaś nie zaoferował żadnej rzeczowej argumentacji przemawiającej za przyjęciem wcześniejszej daty liczenia się z powinnością zwrotu świadczenia. Nie wykazał w szczególności jakie konkretnie dochody uzyskiwała pozwana po dniu 8 listopada 2010 roku i czy wystarczały one na zaspokojenie jej bieżących usprawiedliwionych potrzeb.

Przedstawione rozważania mają jednak w realiach rozpoznawanej sprawy znaczenie drugorzędne.

Obowiązkowi zwrotu podlegają - na co wskazuje w/w przepis - jedynie świadczenie nienależne.

Informacja uzyskana od komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne w sprawie (...) a nadesłana w dniu 18 listopada 2015 roku przeczy tezie, że w okresie od dnia 8 listopada 2010 roku do dnia 24 lipca 2012 roku było ściągnięte od dłużnika świadczenie w wysokości wskazanej w zaskarżonym wyroku, oraz, że miało ono postać nienależnego.

Autor tego pisma precyzując i uściślając poprzednio udzieloną informację podał, że zarówno w dniu 8 listopada 2010 roku jak też w dniu 24 lipca 2012 roku istniały zaległości alimentacyjne dłużnika dotyczące okresu wcześniejszego tj. sprzed 8 listopada 2010 roku. Ściągnięte w w/w okresie alimenty były zarachowane na poczet świadczeń zaległych. Reasumując, wyegzekwowane świadczenia po dniu 8 listopada 2012 roku nie pokrywały świadczeń bieżących należnych po tej dacie. Powyższe oznacza zatem, że w rozpoznawanej sprawie nie zaistniał przypadek nienależnie pobranego świadczenia, nie zaistniała zatem podstawa prawna wskazana w przepisie art. 410 kc w związku z art. 405 kc.

Odmienny pogląd zaprezentowany przez Sąd Rejonowy nie znajduje podstaw faktycznych ani też jurydycznych. Niemniej stwierdzić należy, że również akceptacja ustaleń Sądu I instancji nie prowadziłoby do uwzględnienia powództwa. Panuje przekonanie (por. np. wyrok SN z dnia 9.08.2012r., V CSK 372/11, Lex Nr 123.163.1), że odrębność instytucji nienależnego świadczenia polega min. na tym, że w jego przypadku nie zachodzi potrzeba ustalania, czy świadczenie wzbogaciło odbiorcę. Przeszkody natomiast do uwzględnienia powództwa opartego na przepisie art. 410 kc w związku z art. 405 kc należy upatrywać w szczególności, gdy spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom

współżycia społecznego. Odnosi to się do sytuacji szczególnych, min. z uwagi na charakter samego świadczenia. Dotyczy to zwłaszcza świadczeń alimentacyjnych pomiędzy osobami z najbliższego kręgu spokrewnionych. (por. np. przywołany w apelacji wyrok SN z 17.02.2000r., IPKN 537/99 oraz stanowisko nauki prawa : B. Paul, Koncepcje rozliczeń majątkowych pomiędzy konkubentami, PS 2003/3/s.16).

Mając zatem przedstawione ustalenia, rozważania i powoływane w nich przepisy na podstawie art. 386 § 1 kpc należało orzec jak w sentencji.

O kosztach procesu za obie instancje orzeczono na podstawie art. 102 kpc stosując zasadę słuszności , charakter żądania oraz bliskie pokrewieństwo pomiędzy stronami nie uzasadnia obciążenia powoda kosztami procesu.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSO Renata Lech

Na oryginale właściwe podpisy